

SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI ZADAŃ POWIERZONYCH GMINIE
Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY W 2023 ROKU

Ciechanów 2024 r.

Wstęp

Niniejsze sprawozdanie zostało sporządzone na podstawie art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.), zobowiązującej Prezydenta Miasta Ciechanów do złożenia Radzie Miasta rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją zadań. Zadania wynikające z wymienionej ustawy powierzono Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Ciechanowie.

Uchwałą nr 649/LXV/2023 Rady Miasta Ciechanów z dnia 23 lutego 2023 roku został przyjęty Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025. Program odpowiada na realne problemy, towarzyszące lokalnej społeczności, szczególnie w obszarze funkcjonowania rodziny. Głównym założeniem programu jest prewencja i profilaktyka oraz tworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do funkcjonowania, poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie biologicznej.

Cele szczegółowe programu:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin w szczególności rodzin wielodzietnych.
2. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej z uwzględnieniem potrzeb asystentów rodziny.
3. Zintegrowane podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych z zakresu problemów współczesnej rodziny.
4. Rozwijanie wielotorowego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych i rodzin w sytuacji kryzysowej.

Rodzina stanowi potencjał, którego rozwój, zarówno w wymiarze jednostkowym, jak i społecznym, jest głównym podmiotem polityki rodzinnej. Wpływ środowiska rodzinnego jest jednym z głównych czynników determinujących rozwój dziecka i jego późniejszą adaptację do udziału w życiu społecznym. Prawidłowe relacje w rodzinie sprzyjają minimalizowaniu ryzyka powstawania różnorodnych problemów społecznych, takich jak; przemoc, uzależnienia, nieumiejętność zaspakajania własnych potrzeb, bezrobocie. Prawidłowe relacje w rodzinie zapewniają poczucie bezpieczeństwa warunkujące optymalny przebieg integracji jednostki ze społeczeństwem. Myśląc zatem o wspieraniu rodziny, nie sposób przecenić roli profilaktyki, jako elementu chroniącego przed powstawaniem deficytów. Jest on często umniejszany, gdyż skala problemów przeżywanych przez rodziny zazwyczaj koncentruje uwagę na działaniach o charakterze korygująco – naprawczym, pomijając niejako element zapobiegania problemom. Należy przyjąć, że im większa inwestycja w profilaktykę rodziny, tym mniejsze zagrożenie wystąpienia kryzysów, trudności które mogą naruszyć jej integralność i w konsekwencji powodować konieczność zaangażowania większych nakładów ekonomicznych, niezbędnych, aby przywrócić stabilność systemu rodzinnego.

Do zadań samorządu powiatowego należy zapewnienie instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez pobyt dzieci w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz proces usamodzielniania wychowanków. Zadania samorządu województwa to prowadzenie regionalnych placówek opiekuńczo terapeutycznych dla dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji oraz interwencyjnych ośrodków readaptacyjnych dla małych dzieci do 1 roku życia oczekujących na adopcję.

1. Analiza wydatkowania środków finansowych przez MOPS w 2023 roku na realizację zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

1.1 Źródła finansowania

Wydatki Gminy Miejskiej Ciechanów w 2023 roku na realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wynosiły 889.814,30 zł.

Na wydatkowaną kwotę składały się:

1. Środki finansowe z budżetu gminy – 858.365,92 zł (96,47%)
2. Środki finansowe z Funduszu Pracy – 31.448,38 zł (3,53%).

1.2. Środki finansowe z budżetu gminy

Wydatki z budżetu gminy poniesione w 2023 r. na realizację zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy wyniosły 858.365,92 zł, w tym:

- opłaty za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych – 341.601,97 zł (39,80%),
- opłaty za pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej – 329.052,31 zł (38,33%)
- zatrudnienie asystenta rodziny – 187.711,64 zł (21,87%).

1.3. Środki finansowe z Funduszu Pracy

Środki pozyskane z Funduszu Pracy na realizację „Programu asystent rodziny na rok 2023” w wysokości 31.448,38 zł z przeznaczeniem na dofinansowanie dodatku do wynagrodzenia dla asystentów rodziny w wysokości 2000 zł brutto na każdego asystenta rodziny i dofinansowanie zatrudnienia asystentów rodziny za okres: listopad i grudzień 2023 r. w wysokości nieprzekraczającej 80% wynagrodzenia wraz z pochodnymi od wynagrodzeń.

1.4. Wydatki związane z realizacją zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w 2023 roku.

<i>Dzi ał</i>	<i>Rozdział</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Plan</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>%</i>
855	Rodzina				
	85504	Wspieranie rodziny – asystent rodziny	233.438,38	219.160,02	93,88
	85508	Rodziny zastępcze	342.310,00	329.052,31	96,13
	85510	Placówki opiekuńczo-wychowawcze	348.000,00	341.601,97	98,16

Dane MOPS Ciechanów

2. Charakterystyka systemu wspierania rodziny

Do podstawowych zadań nałożonych na samorząd gminy z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w szczególności należy:

1. Tworzenie i rozwój systemu wsparcia dla rodziny poprzez:
 - pracę asystenta rodziny,
 - pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego,
 - tworzenie warunków do działania dla rodzin wspierających.
2. Współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w systemie pieczy zastępczej:
 - rodzinnej pieczy zastępczej,
 - instytucjonalnej pieczy zastępczej
3. Opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.
4. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich w wersji elektronicznej i papierowej wojewodzie.

2.1. Tworzenie i rozwój systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w Gminie Miejskiej Ciechanów

2.1.1. Praca socjalna

W 2023 roku z 1357 rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w 352 rodzinach wychowywały się małoletnie dzieci. Analiza rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wskazuje na nieznaczny wzrost rodzin z dziećmi w porównaniu do lat 2021/2022.

Typ rodzin wychowujących małoletnie dzieci ze względu na liczbę osób w rodzinie

Wyszczególnienie	Liczba rodzin		2023	
	2021	2022	2023	Liczba osób w rodzinach
Rodziny z dziećmi ogółem	328	339	352	1292
o liczbie dzieci				
1	141	142	138	361
2	103	108	130	475
3	47	55	44	204
4	25	21	22	127
5	10	11	13	89
6 i więcej	2	2	5	36

Dane MOPS Ciechanów

W 2023 roku pracownicy socjalni problemy w obszarze trudności opiekuńczo-wychowawczych zdiagnozowali u 179 rodzin korzystających z systemu wsparcia pomocy społecznej. W porównaniu z wcześniejszymi okresami sprawozdawczymi, liczba rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych nieznacznie wzrosła. W przypadku wskazanej liczby rodzin podejmowane są działania o charakterze kompleksowym w podejściu interdyscyplinarnym, mające na celu wzmocnienie lub przywrócenie funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Dane dotyczące liczby rodzin, u których zdiagnozowano bezradność opiekuńczo-wychowawczą

Wyszczególnienie	Ilość rodzin		2023 r.	
	2021 r.	2022 r.	Ilość rodzin	Ilość osób w rodzinie
Liczba rodzin z dziećmi przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze w tym:	155	147	179	623
a) rodziny niepełne	88	101	79	281
b) rodziny wielodzietne	45	46	54	271
Liczba rodzin w stosunku, do których Ośrodek wystąpił z wnioskiem o wgląd w sytuację dziecka	13	13	8	24

Dane MOPS Ciechanów

W pracy socjalnej głównie wykorzystywana była metoda pracy z indywidualnym przypadkiem. W ramach pracy socjalnej podejmowano wielopłaszczyznowe działania mające na celu poprawienie funkcjonowania rodziny. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań, mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji. Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych Ośrodek zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

1. analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
2. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
3. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
4. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
5. pomocy w integracji rodziny,
6. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
7. dążeniu do reintegracji rodziny.

Działania w obszarze wzmocnienia funkcji rodzicielskich wymagają zwiększonego nakładu pracy, polegającej na uświadomieniu rodzicom konsekwencji oraz następstw ich działań i zachowań, proponowania działań naprawczych, wspierania w osiąganiu zamierzonych celów i monitorowania postępów, współpracując z innymi organizacjami i instytucjami działającymi w obszarze wspierania rodziny i dziecka. Działania w tym zakresie nie zawsze znajdują odzwierciedlenie w tworzonej dokumentacji i są niewymierne. Często wiele godzin pracy jest poświęconych na udzielaniu porad, informacji, pomocy w załatwieniu spraw, podejmowaniu interwencji w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia dziecka, ustalenia faktycznych trudności jak i potencjału tkwiącego w rodzinach oraz poszukiwania rozwiązania problemów.

Pracownicy socjalni w celu wzmocnienia funkcji opiekuńczo - wychowawczych rodzin ściśle współpracowali z następującymi instytucjami:

- Punktem Wsparcia Dziecka i Rodziny funkcjonującym w strukturze Biura Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.
- Sądem Rejonowym w Ciechanowie, w szczególności z II Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie będącym organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej dla dzieci pochodzących z Gminy Miejskiej Ciechanów,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Ciechanowie,
- Biurem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień,
- Komendą Powiatową Policji w Ciechanowie,
- Pedagogami i wychowawcami szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Ciechanowie,
- Placówkami ochrony zdrowia,
- Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Mławie.

Współpraca z wymienionymi wyżej instytucjami miała zarówno charakter konsultacji, wymiany informacji, podejmowania wspólnych działań na rzecz rodzin, która polegała przede wszystkim na realizacji działań zmierzających do powrotu dzieci przebywających w pieczy zastępczej do rodzin biologicznych. W 2023 roku pracownicy socjalni:

1. Przygotowali 139 opinii dotyczących sytuacji socjalno-bytowej rodzica biologicznego w celu ustalenia przez PCPR planu pomocy dziecku oraz oceny zasadności dalszego pobytu dzieci w pieczy zastępczej.
2. Sporządzili 75 opinii na potrzeby Sądu Rejonowego w Ciechanowie Wydziału Rodzinnego i Nieletnich.
3. Uczestniczyli w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, w trakcie których dokonywano oceny całokształtu sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w pieczy, w tym:
 - a) Spotkania w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Socjalizacyjnej w Ciechanowie.
 - b) Spotkania grup dotyczących analizy sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

Pracownicy socjalni prowadzą pracę socjalną również z rodzinami niewydolnymi wychowawczo, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Należy podkreślić, że pracownicy socjalni i asystenci rodziny podejmowali oddziaływania w stosunku do rodziców biologicznych współpracując przy tym z organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi. W/w pracownicy działu współpracowali z Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą Socjalizacyjną i instytucjami organizującymi system pieczy zastępczej również w okresie pobytu dzieci w domu rodzinnym, na przykład w czasie wakacji i ferii zimowych lub świątecznych. Pracownicy socjalni monitorowali funkcjonowanie rodziców lub wskazanych opiekunów dzieci w zakresie wywiązywania się z funkcji opiekuńczo-wychowawczych w okresach pobytu dzieci w domu rodzinnym i prowadzili edukację w obszarze stopnia zabezpieczenia potrzeb socjalno-bytowych. W roku sprawozdawczym działając w zakresie przeciwdziałania przemowy w rodzinie, umieszczono w Ośrodku Interwencji Kryzysowej 2 osoby, tj. matkę z jednym dzieckiem, gdzie otrzymały schronienie i wsparcie specjalistyczne.

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej lub ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Realizując założenia projektu socjalnego zainicjowanego w latach wcześniejszych w 2023 roku kontynuowane były „Zajęcia integracyjne z nauką języka angielskiego”. Spotkania odbywały się w pomieszczeniach „Krzywej Hali”. Uczestnikami była grupa dzieci w wieku od 7 do 12 lat z różnych szkół podstawowych na terenie Ciechanowa.

Podstawowym kryterium uczestnictwa było:

- zamieszkanie na terenie miasta Ciechanów,
- korzystanie rodzin ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności rodzin z dziećmi w kryzysie.

Zajęcia prowadzone były w formie gier i zabaw, z myślą o indywidualnych potrzebach i możliwościach uczestników. Poza językiem angielskim dzieci miały możliwość uzyskania pomocy w innych zajęciach szkolnych, które wymagały wspomagania. W dalszym ciągu stymulowane jest u dzieci budowanie umiejętności pracy w grupie i przełamywanie barier w kontakcie z rówieśnikami oraz nabywanie pewności siebie. Zajęcia były prowadzone przez pracownika socjalnego cyklicznie dwa razy w tygodniu.

Pod koniec roku Ośrodek zainicjował spotkanie z lokalnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi celem usystematyzowania i odnowienia współpracy w okresie post pandemicznym. Wszystkie strony wyraziły chęć partycypacji (w zakresie kompetencji) w ewentualnych projektach i wydarzeniach socjalnych.

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie zainicjował współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną. W ramach współpracy zorganizowane zostały warsztaty dla rodziców podnoszące kompetencje opiekuńczo-wychowawcze pn. „Szkoła dla rodziców”. Pracownicy Ośrodka do udziału w warsztatach skierowali 19 odbiorców świadczeń pomocy społecznej, z czego 11 podjęło współpracę i zadeklarowało udział w spotkaniach.

Warsztaty psychoedukacyjne „Szkoła dla Rodziców” to program, który ma za zadanie poprawić kompetencje wychowawcze i podnieść świadomość wychowawczą rodziców. Głównym celem zajęć jest wspieranie rodziców w radzeniu sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą. Nauka umiejętności porozumiewania się, rozumienia zachowań dziecka, refleksja nad własną postawą wychowawczą, wymiana doświadczeń, to małe kroki ku głębszej relacji, dającej zadowolenie, poczucie wzajemnej bliskości. To także nauka dialogu i kształtowanie więzi opartych na wzajemnym szacunku.

Realizowany program składał się z 10 spotkań trwających ok. 3-ch godzin, które łączą wiedzę niezbędną do prawidłowego funkcjonowania rodziny z praktyką (ćwiczenia, scenki). Cennym elementem uczącym jest wymiana doświadczeń między uczestnikami. Poszczególne spotkania poruszały następujące zagadnienia – świadomość własnych celów wychowania, poznanie, nazywanie i rozumienie świata uczuć własnych oraz dziecka lub wychowanka, naukę umiejętności rozmawiania o przeżywanych emocjach, umiejętność stawiania jasnych granic i wymagań, zachęcanie dzieci do współpracy, wspólne rozwiązywanie konfliktów, poszukiwanie lepszych niż kara sposobów uczenia dziecka samodyscypliny, wspieranie samodzielności dzieci, uwalnianie ich od grania ról oraz wzmacnianie ich poczucia własnej wartości przez pochwałę opisową.

„Szkoła dla rodziców” stanowiła kompendium wiedzy na temat rodziny i wychowania, które każdy rodzic powinien posiadać, aby proces wychowania przebiegał sprawnie a między rodzicami i dziećmi rozwijała się silna więź emocjonalna.

Mimo podejmowanych oddziaływań w zakresie wzmocnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do rodzin wychowujących małoletnie dzieci, pracownicy socjalni i asystenci rodziny napotykają na ogromne bariery wynikające ze skrajnie niskich kompetencji wychowawczych, często spowodowanych uzależnieniami, zaburzeniami psychicznymi lub barierami w obszarze funkcji poznawczych obciążonymi deficytami intelektualnymi. W takich przypadkach dochodzi jednak do sytuacji umieszczania dzieci w systemie pieczy zastępczej. Analizując ostatnie 3 lata obserwuje się jednak nieznaczny spadek, w których Sąd postanawia zabezpieczyć dzieci. W 2023 roku w przypadku 7 rodzin Sąd Rejonowy w Ciechanowie wydał postanowienie o umieszczeniu 11 dzieci w pieczy zastępczej w tym:

- z powodu porzucenia – 1 dziecko,
- z powodu skrajnej niezaradności życiowej spowodowanej uzależnieniami, zaburzeniami psychicznymi, dysfunkcjami intelektualnymi, zaburzeniami osobowości - 10 dzieci

Analiza dotycząca liczby postanowień Sądu w sprawie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

	Liczba postanowień o umieszczenie w pieczy zastępczej wydanych przez Sąd Rejonowy w Ciechanowie w Gminie Miejskiej Ciechanów		
	2021	2022	2023
Liczba rodzin	8	7	6
Liczba dzieci	14	12	11

Dane MOPS Ciechanów

2.1.2. Wsparcie asystenta rodziny

Pomoc w formie wsparcia asystenta rodziny kierowana jest dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pracownik socjalny pracujący z rodziną, widząc konieczność wprowadzenia asystenta w rodzinie sporządzał wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. W wywiadzie przedstawiał obszary dysfunkcji występujących w rodzinie i wnioskował o przydzielenie usługi asystenta. Po zatwierdzeniu wniosku przez dyrektora asystent rozpoczynał pracę z rodziną. Objęcie opieką asystenta rodziny może nastąpić również na wniosek Sądu. W 2023 roku 17 rodzin korzystało z usługi w związku z interwencją Sądu, który zobowiązał rodziny niewydolne wychowawczo do współpracy z asystentem rodziny. W 2023 roku z powodu trudności w pełnieniu funkcji rodzicielskich Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie skierował również usługi asystenta do jednej rodziny pochodzenia ukraińskiego, przebywającej na terytorium Polski, która przybyła po 24 lutego 2022 r w związku z konfliktem zbrojnym w ich kraju. Usługą była objęta matka samotnie wychowująca 5 dzieci.

Analiza pomocy udzielonej w formie wsparcia asystenta w latach 2021-2023

	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny		
	2021	2022	2023
Liczba asystentów rodziny	3	3	3
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia	49	47	51
Liczba dzieci objętych wsparciem asystenta	112	138	145
Przeciętny czas pracy asystenta z rodziną wyrażony w miesiącach	36	40	40
Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do współpracy z asystentem	13	12	17

Dane MOPS Ciechanów

Zadania asystentów rodziny skupiały się wokół podniesienia kompetencji społecznych, w tym głównie:

- pomocy w budowaniu prawidłowego wzorca rodzica,
- pomocy w zakresie dbania o sytuację zdrowotną w szczególności małoletnich dzieci,
- pomocy w podjęciu leczenia odwykowego i korzystania ze specjalistycznego wsparcia,
- wzmocnieniu kompetencji rodziców,
- pomocy w egzekwowaniu obowiązku szkolnego dzieci,
- pomocy w budowaniu prawidłowych relacji między członkami rodziny,
- pomocy w poszukiwaniu pracy,
- pomocy w załatwianiu spraw w urzędach i instytucjach,
- doradztwo w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- pomocy w planowaniu budżetu domowego,
- pomocy w wyrobieniu nawyków higienicznych i utrzymania czystości w najbliższym otoczeniu.

Asystenci rodziny prowadzili dokumentację potwierdzającą działania podejmowane w konkretnych rodzinach, również realizowanych w systemie zdalnym (diagnoza rodziny, plan pracy z rodziną, karty pracy) przygotowywali okresowe oceny oraz uczestniczyli w przygotowaniu opinii o rodzinie na potrzeby sądu, współpracowali z innymi podmiotami podejmującymi działania na rzecz wsparcia rodzin, w szczególności z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, z innymi przedstawicielami instytucji (kuratorem, pedagogiem szkolnym, wychowawcą, pracownikiem socjalnym itp.).

Asystentem rodziny może być osoba z wyższym wykształceniem, posiadająca zaświadczenie o niekaralności, nie może być pozbawiona władzy rodzicielskiej i nie może mieć zawieszonej władzy rodzicielskiej. Rolą asystenta jest praca z rodziną niewydolną wychowawczo i doprowadzenie jej do prawidłowego funkcjonowania.

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie zatrudniał 3 asystentów rodziny na podstawie umowy o pracę na pełne etaty w systemie zadaniowym. Wynagrodzenia asystentów dofinansowane zostały w ramach Programu ogłoszonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Program Asystent Rodziny w 2023 r.”.

Asystenci podejmowali pracę z rodziną, wspierali w trudnościach w taki sposób, by nie doszło do interwencji w postaci umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Działaniami wspierającymi, motywującymi i pomocowymi asystenci objęli 51 rodzin, w których wychowywało się 145 dzieci. W przypadku 44 rodzin usługa jest kontynuowana w 2024 roku, natomiast w 7 rodzinach korzystających z usług, asystent zakończył pracę ze względu na:

1. osiągnięcie celów - 2
2. brak współpracy ze strony rodziny- 4
3. brak efektów- 0
4. zmianę metody pracy – 1

Działania asystenta w zakresie Ustawy „Za życiem”

Od 1 stycznia 2017 roku z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” poszerzył się obszar działań asystenta rodziny poprzez przypisywanie mu funkcji koordynatora w zakresie wsparcia oferowanego kobietom w ciąży z powikłaniami lub rodzącej dziecko, u którego w prenatalnej fazie rozwoju lub w czasie porodu zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu. Każda kobieta w ciąży z powikłaniami i jej rodzina może skorzystać z pomocy i wsparcia asystenta rodziny, który na podstawie pisemnego upoważnienia może załatwiać w jej imieniu sprawę w różnych instytucjach oraz:

- będzie mógł reprezentować przed instytucjami i urzędami,
- udzieli wsparcia psychologicznego,
- udzieli pomocy w przezwyciężaniu problemów wychowawczych,
- będzie wspierał w realizacji codziennych obowiązków.

W 2023 roku w przypadku 4 rodzin przeżywających takie sytuacje asystent rodziny nawiązał kontakt, udzielił porad w ramach możliwości uzyskania wsparcia oraz proponował usługę asystenta rodziny. Wolę współpracy wyrażały jedynie rodziny wychowujące dzieci z niepełnosprawnością, które już w poprzednich latach korzystały z tej formy wsparcia i w ramach wskazywanych potrzeb otrzymały kompleksową pomoc.

Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” zakłada również wsparcie finansowe w formie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Zestawienie realizacji świadczeń pieniężnych „Za życiem”

	Świadczenia „Za życiem”		
	2021	2022	2023
Liczba rodzin	1	9	4
Liczba dzieci	1	9	4
Kwota świadczeń	4.000,00 zł.	36.000,00	16.000,00

Dane MOPS Ciechanów

2.1.3. Pomoc psychologiczna

W 2023 r. z pomocy psychologicznej łącznie skorzystały 82 rodziny, przy czym opieką psychologiczną objęto 93 członków rodzin. Psycholog udzielił łącznie 410 konsultacji. Usługi świadczone były w wymiarze około 40 godzin miesięcznie. Były to konsultacje psychologiczne, interwencje kryzysowe, konsultacje wychowawcze, konsultacje psychotraumatologa, jak również terapia w takim podejściu.

W indywidualnych sytuacjach kryzysowych organizowane było wsparcie psychologiczne lub pomoc we współpracy z Biurem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Ciechanowie lub Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie jak również pogotowiem i policją. W szczególności współpraca dotyczyła organizowania wsparcia psychologicznego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, pomocy prawnej oraz natychmiastowej pomocy psychiatrycznej dla osób z nasilonymi objawami psychotycznymi, zaostrzeniu choroby afektywnej dwubiegunowej lub zgłaszanym zamiarem odebrania sobie życia.

Poniższe zestawienie zawiera szczegółowe dane dotyczące odbiorców usług MOPS z uwzględnieniem roku lat 2021-2023.

Organizacja pomocy psychologicznej w MOPS

	2021		2022		2023	
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychologicznego	Łączna liczba członków rodzin korzystających ze wsparcia	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychologicznego	Łączna liczba członków rodzin korzystających ze wsparcia	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychologicznego	Łączna liczba członków rodzin korzystających ze wsparcia
Wyszczególnienie						
Wsparcie psychologa	68	172	61	74	82	93

Dane MOPS Ciechanów

Wsparcie psychologa koncentrowało się wokół:

1. pomocy w kryzysach psychologicznych związanych z trudną sytuacją życiową,

2. analizowaniu problemów w systemie rodzinnym,
3. wsparcia rodziców w wychowaniu,
4. przepracowywaniu traum rozwojowych, mających destruktywny wpływ na funkcjonowanie w życiu codziennym,
5. wsparcia w żałobie przy śmierci bliskiego członka rodziny, szczególnie w żałobie traumatycznej,
6. doświadczania destrukcyjnych myśli np. prowadzących do okaleczeń, podejmowania ryzykownych działań,
7. pomocy w sytuacjach osób narażonych na przemoc fizyczną, psychiczną, rodzinom z problemem uzależnień,
8. braku wsparcia w rodzinie i osobach bliskich,
9. chorób somatycznych i wieku starszego powodującego zaburzone funkcjonowanie społeczne i psychiczne,
10. deficytu psychologicznego i społecznego funkcjonowania wynikającego ze środowiska życia,
11. odczuwania stresu w związku z doświadczaniem sytuacji okołorozwodowych,
12. niezaradności życiowej,
13. diagnozy możliwości poznawczych,
14. kłopotów dzieci i młodzieży z rówieśnikami, trudnościami w nauce, zmaganiem z bólem niewiadomego pochodzenia, samookaleczaniem się, myślami samobójczymi, zachowaniami zbyt agresywnymi, wycofaniem bądź trudnościami adaptacyjnymi,
15. zaniedbywania lub zaniechania wypełniania obowiązków opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zagrożonych całkowitą lub częściową utratą praw rodzicielskich,
16. wsparcia w samotnym rodzicielstwie,
17. zaburzeń psychicznych ograniczających prawidłowe funkcjonowanie psychiczne i społeczne,
18. wspieraniu młodzieży w trudnym momencie rozwojowym,
19. wspieraniu dzieci i młodzieży zmagających się z wykluczeniem i przemocą emocjonalną i fizyczną w szkole,
20. terapii osób dotkniętych CPTSD (ofiar gwałtów, zmagających się ze zdysocjowaną osobowością)
21. terapii osób dotkniętych Desnos, zaburzeniami osobowości, jak również zaburzeniami z Osi I (np. lękowymi, depresyjnymi) lub jednym i drugim,
22. interwencji kryzysowych osób będących w ostrych lub przemijających stanach psychotycznych, zmagających się z urojeniami. W sytuacjach gdy treść myślenia jednostki, niepokój czy poczucie zagrożenia stanowiło niebezpieczeństwo dla ich zdrowia lub zagrażało innym i istniało podejrzenie, że pacjent nie będzie leczył się samodzielnie a rodzina również była bezsilna, koniecznością było wezwanie pogotowia, aby zapobiec możliwym negatywnym konsekwencjom zdezorganizowanego myślenia, zachowania i spostrzegania. Osoby takie wymagały natychmiastowej diagnozy psychiatry i wsparcia lekarskiego.

2.1.4. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego

Od 1 października 2020 roku działania w zakresie organizacji zajęć pozalekcyjnych realizowane są na podstawie art. 4¹ ust 1 pkt. 2 ustawy z dnia 26 października o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W tym zakresie Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień realizowało przedsięwzięcia między innymi w zakresie:

- Organizacji zajęć opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych
- Prowadzenia Punktu Wsparcia Dziecka i Rodziny.

2.1.5. Tworzenie warunków do działania dla rodzin wspierających

Uzupełnieniem systemu wsparcia w środowisku lokalnym jest możliwość objęcia dziecka i rodziny pomocą rodziny wspierającej. Z bezpośredniego otoczenia dziecka (np. sąsiedzi, rodzina zaprzyjaźniona) wyszukuje się rodzinę wspierającą, która pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka prowadzić gospodarstwo domowe, kształtować właściwą postawę przy wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Rodzinę wspierającą ustanawia Prezydent Miasta po uzyskaniu pozytywnej opinii od Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wydanej na podstawie wywiadu środowiskowego. Zasady zwrotu poniesionych kosztów określa umowa zawarta pomiędzy rodziną wspierającą a Prezydentem Miasta. Rodzinie wspierającej przysługuje zwrot kosztów związanych z udzielaną pomocą w opiece i wychowaniu dziecka (np. zwrot kosztów biletów do kina, teatru, na basen itp.). W 2023 roku, Ośrodek nie pozyskał kandydata do pełnienia funkcji rodziny wspierającej. Działania w zakresie naboru osób do pełnienia tej funkcji będą kontynuowane.

2.2. Współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w systemie pieczy zastępczej

Po wejściu w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, czyli od 1 stycznia 2012 roku, wydatki związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej częściowo obciążają gminę na terenie, której dziecko zamieszkuje. Decyzję o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej podejmuje sąd, zaś odpłatność za pobyt dzieci w różnych formach pieczy zastępczej ustala powiat. Gmina nie ma wpływu na podejmowane decyzje.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- rodzina zastępcza: spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
- rodzinny dom dziecka.

Rodziny zastępcze spokrewnione to takie, w których opiekę i wychowanie nad dzieckiem przejmuje rodzina zobowiązana do alimentacji (np. dziadkowie) oraz rodzeństwo, które nie jest zobowiązane do alimentacji.

Rodzinę zastępczą niezawodową tworzą osoby niespokrewnione z dzieckiem oraz krewni niebędący wstępnymi i zstępnymi dziecka, (czyli np. ciocie, wujkowie).

Rodzinę zawodową, w tym zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego, tworzą osoby niespokrewnione z dzieckiem. Pogotowie rodzinne zajmuje się dziećmi przez krótki okres czasu tj. od chwili umieszczenia dziecka w rodzinie do momentu wydania postanowienia sądu o jego dalszych losach.

W rodzinach zastępczych, w tym samym czasie, nie może przebywać więcej niż troje dzieci lub pełnoletnich wychowanków chyba, że zajdzie konieczność umieszczenia liczniejszego rodzeństwa. Rodzinny dom dziecka działa na podobnych zasadach jak rodzina zastępcza zawodowa, ale jest przygotowany do sprawowania pieczy nad większą liczbą dzieci, nie więcej jednak niż nad ośmiorgiem. Rodziny zastępcze zawodowe oraz osoby prowadzące rodzinny dom dziecka są zobowiązane do odbycia specjalistycznego szkolenia w rozszerzonej formie i otrzymują za swoją pracę wynagrodzenie.

Do instytucjonalnych form pieczy zastępczej zalicza się placówki opiekuńczo-wychowawcze, które zapewniają dzieciom całodobową opiekę i wychowanie, w sytuacji, gdy nie może być ono umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2023 roku w pieczy zastępczej przebywało łącznie 94 dzieci z 70 rodzin biologicznych, w tym 74 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych i 20 dzieci w 7 placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Poniższe dwie tabele prezentują dzieci umieszczone na zasadach obowiązujących od stycznia 2012 roku, w stosunku do których Gmina Miejska Ciechanów ponosi koszty utrzymania (80 dzieci – koszt 670.654,28 zł) oraz zestawienie ogólnej liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej z uwzględnieniem 14 dzieci umieszczonych przed 2012 r.

Dzieci przebywające w systemie pieczy zastępczej w 2023 roku, w których Gmina ponosiła koszty.

Rodzina zastępcza/placówka	Liczba rodzin zastępczych /placówek	Liczba dzieci	Liczba rodzin biologicznych
Rodzina zastępcza zawodowa	9	15	9
Rodzina zastępcza niezawodowa	10	10	10
Rodzina zastępcza spokrewniona	25	36	25
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	7	19	12
Razem	44 rodzin 7 placówek	80	56

Dane MOPS Ciechanów

Łączne zestawienie dzieci przebywających w systemie pieczy zastępczej w 2023 roku

Rodzina zastępcza/placówka	Liczba rodzin zastępczych /placówek	Liczba dzieci	Liczba rodzin biologicznych

Rodzina zastępcza zawodowa	9	15	9
Rodzina zastępcza niezawodowa	10	10	10
Rodzina zastępcza spokrewniona	38	49	38
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	7	20	13
Razem	57 rodzin 7 placówek	94	70

Dane MOPS Ciechanów

*Dzieci z terenu miasta Ciechanów w 2023 roku przebywały w 7 placówkach zapewniających instytucjonalną formę pieczy zastępczej tj.:

1. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Socjalizacyjna w Ciechanowie
2. Dom dla dzieci i Młodzieży „Promyk” w Morągu
3. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Tarłowie
4. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Suwałkach
5. Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna w Ignatkach
6. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Opatowie
7. Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Siemiatycze.

W pieczy zastępczej dzieci przebywają do czasu uregulowania ich sytuacji prawnej, tj. adopcji lub powrotu do rodziny naturalnej, ewentualnie do osiągnięcia pełnoletności i usamodzielnienia się. Do tego czasu Gmina partycypuje w kosztach pobytu dziecka w rodzinie zastępczej i należy to do zadań własnych gminy.

Analiza danych dotyczących ilości dzieci przebywających w pieczy w latach 2021-2023, w których Gmina Miejska Ciechanów uczestniczy w kosztach utrzymania.

Forma zabezpieczenia	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej		
	2021	2022	2023
Rodziny zastępcza	54	58	61
Placówka Opiekuńczo-wychowawcza	9	15	19
Łącznie	63	73	80
Wydatki finansowe	422.904,79 zł	558.134,67 zł	670.654,28 zł

Dane MOPS Ciechanów

Wysokość kosztów ponoszonych przez gminę jest uzależniona od długości okresu, w którym dziecko przebywa w pieczy zastępczej. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gmina zobowiązana jest do współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w wysokości odpowiednio:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2023 roku system pieczy zastępczej opuściło łącznie 16 dzieci, w tym:

- 14 dzieci z 5 rodzin biologicznych,
- jedno dziecko usamodzielniało się,
- 1 dziecko zostało adoptowane.

3. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Wypełniając dyspozycje zapisane w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej został opracowany i przyjęty Uchwałą nr 649/LXV/2023 Rady Miasta Ciechanów z dnia 23 lutego 2023 r. „Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025”. Adresatami „Programu” są rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zamieszkujące na terenie Miasta Ciechanów.

Program obejmuje działania w następujących obszarach:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin w szczególności rodzin wielodzietnych:

- wsparcie finansowe z funduszu pomocy społecznej, z systemu świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego;

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022	2023
1	Liczba rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej	1253	1248	1357
2	Liczba rodzin objętych świadczeniami rodzinnymi	798	672	592
	Kwota świadczeń rodzinnych w złotych	2.944.415	2.538.511	2.041.793
3	Liczba rodzin objętych świadczeniami Funduszu alimentacyjnego	289	265	230
	Kwota świadczeń Funduszu alimentacyjnego w złotych	1.898.466	1.824.897	1.737.415

Dane MOPS Ciechanów

- Przyznawanie i wypłatę stypendiów socjalnych, dodatków mieszkaniowych, ulg dla rodzin wielodzietnych (karta dużej rodziny);

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022	2023
-----	------------------	------	------	------

1	Liczba uczniów, którym przyznano stypendia	225	185	180
	Kwota świadczeń w złotych	261.231,00	215.147,00	179.961,00
2	Liczba gospodarstw domowych, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	730	974	1007
	Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w złotych	2.125.999,00	2.720.879,00	2.950.887,00
3	Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny, w tym dotyczących dzieci	195	642	649
		132	196	172

Dane MOPS Ciechanów i Urzędu Miasta Ciechanów

- Organizowanie wsparcia we współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie zabezpieczenia potrzeb rodzin z dziećmi, w tym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa.

Dane dotyczące liczby rodzin objętych pomocą w ramach POPŻ, w tym obywateli pochodzenia ukraińskiego w latach 2021-2023

Wyszczególnienie	2021 PL	2022 PL/UKR	2023 PL/UKR
Liczba wydanych skierowań	442	736	545
		442 - PL 294 - UKR	407 - PL 138 - UKR
Łączna liczba osób, w tym:	1102	1769	1322
		1102 - PL 667 - UKR	946 - PL 376 - UKR
a) liczba rodzin z dziećmi	426	610	257
		426/184	145/112
b) liczba osób z niepełnosprawnością	180	181	112
		180 - PL 1 - UKR	103 - PL 9 - UKR

Dane MOPS Ciechanów

Współpracę w tym zakresie prowadzono z 6 organizacjami pozarządowymi:

1. Stowarzyszenie Rodzin Wielodzietnych „Serce Matki”,
2. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków,
3. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
4. Ciechanowskie Stowarzyszenie Filantrop,
5. Polski Czerwony Krzyż Oddział Rejonowy w Ciechanowie,
6. Akcja Katolicka przy Parafii Św. Józefa w Ciechanowie.

W 2022 i 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z Bankiem Żywności realizował również Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa Podprogram 2021 Plus współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, którego celem było zapewnienie najuboższym mieszkańcom Polski (pochodzenia ukraińskiego) pomocy

żywnościowej oraz uczestnictwa w działaniach w ramach środków towarzyszących. W 2023 r. w ramach POPŻ Podprogram 2021 Plus dla 28 osób korzystających z pomocy żywnościowej przeprowadzono 2 warsztaty edukacyjne w ramach działań towarzyszących:

- kulinarny - 1 spotkanie dla 11 uczestników,
- niemarnowania żywności - 1 spotkanie dla 17 uczestników.
- Tworzenie instytucjonalnych form spędzania czasu wolnego, zajęć pozalekcyjnych, wypoczynku letniego lub zimowego, wzbogacenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży.

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych	28	29	29
Liczba dzieci uczestniczących w półkoloniach	28	60	60
Liczba uczestników programów profilaktyczno-edukacyjnych	2357	3064	4133
Liczba dzieci uczestniczących w wypoczynku w ramach Programu „Pogodne Lato”	0	17	12

Dane Biura Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień oraz MOPS Ciechanów

2. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej z uwzględnieniem potrzeb asystentów rodziny.

W celu zwiększenia kompetencji i umiejętności zawodowych asystentów rodziny i pracowników socjalnych, współpracowano z instytucjami szkoleniowymi, w szczególności z Biurem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Ciechanowie, Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej, Mazowieckim Forum Ośrodków Pomocy Społecznej przy Stowarzyszeniu BORIS w Warszawie, oraz organizacją pozarządową - Polskim Czerwonym Krzyżem Oddział Rejonowy w Ciechanowie w zakresie organizacji szkoleń. W 2023 roku pracownicy działający na rzecz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym brali udział w następujących szkoleniach:

- Współdziałanie asystenta rodziny z pracownikiem socjalnym na rzecz wsparcia rodziny doświadczającej kryzysów.
- Wsparcie i integracja ze społecznością lokalną uchodźców z Ukrainy.
- Rewolucyjne zmiany w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie/ przemocy domowej.
- Przemoc domowa – najnowsze zmiany w prawie.
- Superwizja grupowa adresowana do członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych realizujących procedurę ochrony ofiar przemocy w rodzinie „Niebieskie Karty”.
- Forum Pracowników socjalnych. Sympozjum pn. „Wojna w Ukrainie. Pomoc humanitarna jako wyzwanie dla instytucji polityki społecznej i pracy socjalnej”.
- Samobójstwo i próba samobójcza – interwencja kryzysowa w sytuacji zagrożenia życia.
- Procedura odebrania małoletnich dzieci z rodzin zgodnie z decyzjami Sądu po nowelizacji 2023.
- Spotkanie informacyjno-edukacyjne pn. „Rodzina Szkołą Miłości”.

- Udział w debacie „Okrągły stół wokół zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży”.
- Postwencja w szkole – interwencje po samobójstwie i próbie samobójczej ucznia.
- Superwizja grupowa adresowana do członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych realizujących procedurę ochrony ofiar przemocy w rodzinie „Niebieskie Karty”.
- Bezpieczeństwo osobiste pracownika socjalnego w trakcie wykonywania czynności zawodowych.
- Aspekty administracyjno-prawne systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Narzędzia prawne w rękach grupy diagnostyczno-pomocowej oraz poszczególnych ich członków. Dokumentacja Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych w świetle proponowanych zmian w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
- Superwizja indywidualna i grupowa dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie organizowana przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.
- Zmiana Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw.
- Praktyczne omówienie i porównanie do obecnego stanu prawnego. Jak zmiany wpłyną na dotychczasową pracę Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych”.
- Doskonalenie grup zawodowych realizujących zadania profilaktyczne dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej oraz edukację społeczną i profilaktykę.
- Procedura Niebieskiej Karty w praktyce po zmianach przepisów. Dokumentacja grup diagnostyczno-pomocowych. Zadania i obowiązki poszczególnych członków grup diagnostyczno-pomocowych.

3. Zintegrowane podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych z zakresu problemów współczesnej rodziny.

- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w szczególności psychologicznego

Poza usługami asystenta oraz wsparciem psychologicznym MOPS w Ciechanowie, które zostało opisane w pkt. 2.1.2 i 2.1.3, pomoc w tym zakresie świadczona jest przez Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Ciechanowie, co prezentuje poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Pomoc psychologiczna dla rodziców	213	107	495
Wsparcie psychologiczne dla dzieci i młodzieży	305	123	288
Liczba osób korzystających z pomocy prawnej	233	189	146

Dane Biura Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.

- prowadzenie warsztatów i innych form pracy grupowej zwiększających kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.
W 2023 roku we współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zorganizował warsztaty pn. ”Szkoła dla rodziców”, co zostało opisane w pkt 2.1.1
- Rozwój sieci świetlic osiedlowych.

W 2023 działania w tym zakresie realizowane były głównie przez Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.

- Organizowanie rodzinnych imprez plenerowych i spotkań edukacyjnych

Działania w tym zakresie realizowane były przez Urząd Miasta Ciechanów organizatorzy: Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień oraz Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej Studio.

4. Rozwijanie wielotorowego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych i rodzin z sytuacji kryzysowej

- zapewnienie odpowiedniej liczby asystentów zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tworzenie warunków powrotu dzieci do rodziny biologicznej – opisane w pkt 2.1.2
- współpraca z sądami, policją, i szkołami w celu identyfikowania rodzin dysfunkcyjnych – opisane w pkt. 2.1.1.

Dane dotyczące rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej.

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba rodzin objętych pomocą, wychowujących małoletnie dzieci	328	339	352
Liczba rodzin, w których zdiagnozowano bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	155	147	179
Liczba rodzin biologicznych, w których prowadzona była pogłębiona praca socjalna	145	136	158
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny, w tym:	49	47	51
liczba dzieci w tych rodzinach	112	138	145

Dane MOPS Ciechanów

- praca socjalna polegająca na przywróceniu lub wzmocnieniu w rodzinie funkcji społecznych poprzez aktywizację zawodową.

Organizacja prac społecznie-użytecznych

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba instytucji	10	10	11
Liczba etatów	32	31	29
Liczba osób skierowanych	42	46	47
Liczba osób, które zrezygnowały z zatrudnienia	11	15	17

Liczba osób, które podjęły pracę zawodową/stalą	1	1	1
--	----------	----------	----------

Dane MOPS Ciechanów

- Praca socjalna zmierzająca do poprawy sytuacji rodzinnej poprzez podejmowanie terapii, wszczynanie procedur Niebieskiej Karty

Główne działania pracowników socjalnych

Rodzaj podejmowanych działań	2021	2022	2023
Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych	3.884	3.521	3.259
Liczba rodzin/osób objętych pracą socjalną	1101	1123	1277
Liczba rodzin/osób, w których prowadzona była wyłącznie praca socjalna	476	482	602
Liczba rodzin, w których zostały przeprowadzone interwencje kryzysowe podejmowane w miejscu zamieszkania osób/rodzin	149	197	213
Liczba osób, z którymi zawarto kontrakty socjalne mające na celu aktywizację zawodową lub życiową	62	49	98

Dane MOPS Ciechanów

Pomoc kierowana do rodzin dotkniętych problemem uzależnienia.

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba rodzin/ osób korzystających ze świadczeń, w których występuje problem nadużywania alkoholu	190	185	214
Liczba wniosków o nałożenie zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego	3	9	6
Liczba osób uzależnionych i członków ich rodzin, w stosunku do których prowadzone były oddziaływania w ramach pracy socjalnej	350	312	431

Dane MOPS Ciechanów

Dane dotyczące postępowań ws. procedury „Niebieskiej karty”

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba rodzin, w których była prowadzona procedura „Niebieskiej Karty”	96	130	159
Liczba Niebieskich Kart wszczynających procedurę w poszczególnych latach	62	109	166
Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie że są dotknięte przemocą	Kobiety	61	101
	Mężczyźni	5	8
Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie że stosują przemoc w rodzinie	Kobiety	3	7
	Mężczyźni	59	102

Liczba spotkań grup roboczych	265	335	702
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4

Dane MOPS Ciechanów

- **Działania w zakresie wsparcia dzieci i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym finansowanie ze środków zewnętrznych.**

W 2023 roku Gmina Miejska Ciechanów w partnerstwie z Fundacją edukacyjno-sportową „re Generacja” realizowała Projekt pn. „Zmiana – zacznij od siebie” współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w Ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Celem projektu było zwiększenie szans na zatrudnienie w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób nieaktywnych zawodowo, doświadczających wielokrotnego wykluczenia. Działaniami objęto 40 osób dorosłych, w tym 4 obywateli Ukrainy, oraz 20 dzieci uczestników projektu. W ramach projektu uczestnicy otrzymali wsparcie w zakresie aktywnej integracji, treningu kompetencji społecznych, radzenia sobie ze stresem, aktywizacji edukacyjnej i zawodowej. Ponadto organizowane były zajęcia edukacyjno-rozwijające dla dzieci i młodzieży osób dorosłych uczestniczących w projekcie, które trwały równolegle z zajęciami grupowymi organizowanymi dla osób dorosłych.

4. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny

Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej oraz papierowej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego należy do obowiązkowych zadań gminy. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie realizował powyższe zadanie w 2023 r., sporządzając terminowo sprawozdania z zakresu wspierania rodziny, przysyłając do Wojewody z wykorzystaniem Centralnej Aplikacji Statystycznej lub w wersji papierowej.

5. Potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przedstawia się następujące potrzeby w zakresie:

1. Kontynuowanie zatrudnienia trzech asystentów rodziny w pełnym wymiarze godzin, celem zapewnienia odpowiedniej jakości pracy z rodzinami doświadczającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Uwzględnienie w budżecie Ośrodka na 2024 r. środków finansowych z przeznaczeniem na utrzymanie dzieci przebywających w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej oraz dodatkową rezerwę w związku z możliwością wystąpienia sytuacji umieszczenia kolejnych dzieci z terenu Gminy Miejskiej Ciechanów w pieczy zastępczej.

3. Zabezpieczenie środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji przez asystentów wspierających rodziny przeżywające trudności w opiece i wychowaniu oraz pracowników socjalnych.
4. Kontynuowanie działań w obszarze pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny wspierającej, którzy stanowiliby dodatkowe wsparcie dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.
5. Podjęcie działań mających na celu zwiększenie dostępności do usług świadczonych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną oraz specjalistę psychiatrii dziecięcej.
6. Zwiększenie dostępności do bezpłatnej pomocy specjalistycznej np. rodzinnej, psychiatrycznej oraz terapii rodzinnej.
7. Opracowanie i wdrażanie projektów socjalnych adresowanych do rodzin przeżywających trudności w obszarze pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
8. Zabezpieczenie asystentom rodziny ryczałtu w związku z koniecznością dojazdu do miejsc świadczenia pracy w rodzinach i środowisku lokalnym.

Rodzące się potrzeby z zakresu realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej umożliwią wyeliminowanie lub zmniejszenie zagrożeń, czego efektem powinno być pozostanie dzieci w środowisku rodzinnym oraz zwiększenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców.

**Kierownik
Działu Kadr i Administracji
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej**

Aleksandra Serewicz